

godhed at hilse alle pårørende gode venner fra mig, og jeg vil have Eder i Guds vold befalet.

København, den 16. april 1712.

Iver Christensen

Til min gode ven Peder Iversen udi Vong, at aflægge i Aalbæk mølle.«

1. september 1712 var Peder Iversen i Vong ved Gørding-Malt herreders ting for at føre bevis for, at hans søn var død i Kgl. Majst.s søtjeneste. Det oplystes, at Peder Iversen desuden havde sønnerne Mads og Iver, begge boende i Vong. Hans hustru, Ingeborg Michelsdatter, var død for ungefær to år siden.

Vald. Andersen.

Kilde: Gørding-Malt herr.s tingbog.

ET STRANDFORHØR I BLÅVAND 1806.

En tåget vintermorgen i 1806 strandede et skib på Horns rev. Folkene reddede sig i land, og så skulle den ordinære stedlige øvrighed ifølge Danske Lovs bestemmelser lade sagen behandle ved en søret snarest muligt og inden trede solemærker. Det blev den. Et »strandforhør« kaldtes det, og det svarer nærmest til, hvad vi vil kalde et søforhør eller en søforklaring.

Herredsfoged Laurids Fogtman, Varde, der ledede forhøret, udstedte en rapport derom. Den gengives nedenstående:

»1806, den 13. Febr. blev i Blaavand hos Jens Bakken af Herredsfogden og 2 Testes, Laust Skaarup af Grydvad Mølle og Christen Jensen af Varde i Overværelse af Told- og Consumtionsinspektøren Hr. Premierlieutenant Lybecker fra Hjerting holdt Forhør, i Anledning af, at et Brigskib var tilsat uden for Landet paa Rebshorn, og Folkene kommen i Land. Capitain Frede-

rich Schilling var nu tilstede og tilkjendegav at være betroet Briggen »Herman«, tilhørende Georg Hurtzig, Borger og Indvaaner paa Sanct Thomas, samt at den var ladet i Charlestown og bestemt til Varel*) eller Bremen. Han, i Fraværelse af Styrmanden Henrich Lydders, der var nød til at udtage til Skibet for at se, om muligt Noget af Samme eller Ladningen reddet og bjerget, fremlagte og oplæste Journalen, holdt af denne på Reisen, siden de toge ud fra Plymouth i England, hvor Skib og Ladning har været opbragt, der blev dette forhør vedhæftet. Skibets øvrige folk, 1) Baadsmænd Hinrich Anton Risselmann, 2) Matros Johan Henrich Stelmann, 3) Peter Wichstrøm, 4) Geert Lange, 5) Hinrich Jens Mideler, 6) Jan Michaelsen og 7) Kok Jan Adam Grodkop, vare nærværende og anhørte Journalen, samt eenstemmig forklarede, dels at Journalen i sit hele Indhold fra Seiladsen ved Plymouth og indtil de her paa Landet d. 11te Febr. ankom /: til det siden passerede have de ei havt Leilighed at overvære :/ er rigtigt, samt at med Seiladsen saaledes er tilgaaet paa Reisen, som i Journalen beskrevet, deels at de med Capitainen og Styrmanden have paa omtalte Reise om Cours og andet været eenige, deels og, at de med Folkene her ere vel tilfreds, og faaet al fornøden Understøttelse, Plie saavel som anden Godhed: at disse Forklaringer ere sande, derpaa aflagte alle 7 deres Eed. De have Hyre tilgode saaledes udi Bremiske Dalere, No 1 - $7\frac{1}{3}$, No 2 - $6\frac{5}{6}$, No 3 - $\frac{5}{6}$, No 4 - $5\frac{1}{2}$, No 6 - $6\frac{5}{6}$, og No 7 - 6 Daler, hvilket Tilgodehavende Capitainen anviser dem at oppebære hos Dhrr Hagedorn & Sohn i Bremen. Nr. 5 har intet tilgode. Hvad Hjemreisen anbelanger, saa medgives dem en Vogn til Varde 5 Mile, og tilstaaes hver 10 Rdl. danske Penge ligesom den strandede Capitain Borcherdings Folk her

*) Varel an der Jahde.

ved Forhør d. 13de Novbr. 1804 tilstodes, hvilke Penge den af Capitainen antagne og her tilstedeværende Commissionair Hr. Knud Vestesen fra Varde nu til de 7 Folk udbetalte med 70 Rdl. - Fremdeles var ved dette Forhør tilstede Strandfoged Christen Jensen Bakkensen af Oxby samt Jes Christensen af Blåvand, af hvilke den Sidste forklarede, at i Forgaars Tirsdag den 11te en Times Tid over Middag var han i en meget tyk Taage ved denne Forstrand og hørte Skud fra Søen som af en svær bøsse, samt atter et Skud og nok et Skud, hvorpaa han kunde see 2 Baade med Folk at roe efter Land, 10 Mand ialt /: af hvilke den ene er en Neger :/ de spurgte paa Tydsk, hvor de vare, og han svarede, at de vare i Danmark og paa Jydske-Kysten, hvorpaa Luften klarede saaledes, at han kunde see et Skib at sidde paa Hornet, som han sagde dem, imidlertid kom bemeldte Christen Bakkensen, den første Deponent, til. Begge berettede nu, at de førte omtalte Skibsfolk hjem til Blåvand; og inden de gik fra Stranden, saa de deres Skib at ligge opret omtrent en Mile vesten fra Landet paa Hornet. Deponenterne og Flere med 4 Baade tog efter Capitainens Forlangende samme Dag ud paa Havet, for at ville bjerget; men da de havde roet omtrent den halve Vei, saae de, at Skibet var kængret paa Styrbordsiden med begge Master plat paa Vandet; og da det tillige var mod Nat-ten, maatte de med uforrettet Sag vende tilbage. —

Styrmand Hinrich Lydders kom fra Vraget og be- digede Journalens Rigtighed samt gjorde i eet og alt samme Forklaring som de øvrige 7 Folk foran have angivet. Efter Conference med Capitainen befindes det, at Styrmanden har i Hyre tilgode 233 Bremer Daler, som ham efter Danske Lov udbetales, dersom saa meget af Skib og Ladning, naar Omkostningerne ere fradragne, vorder bjerget. - Capitain Schilling har efter Borgerbrev af 5te December 1804 fra Commandanten paa St. Tho-

mas, der blev forevist borger = Rettighed paa denne Øi ligesom han og har under 25de april 1805 fra General-Gouverneuren over de Danske Vestindiske Eilande erholdt Kongl. Latinsk Søpas, hvilket Herredsfogden tog til sig, for at indsendes til vedkommende høie Collegium; ved samme tid beretter han at være meddelt Algiersk Søpas, men Samme og Certificatet til Hiint ere ved Strandingen forkomne. Endelig er ham i Plymouth den 25de Janv. 1806 meddeelt Quarantaine-Pas, som han beholdte under den Forsikring, at hverken han eller hans Folk har, siden de afseilede fra Plymouth, talet eller handlet med andre Skibsfolk eller nogen, der kunde være komne fra befængte eller mistænkte Steder. Endnu foreviste han Maalebrevet fra den Vestindiske Regjering af 29de Novbr. 1805, der ogsaa blev hos Herredsfogden. Manifestet og connossementerne modtog Commissionen til Indsendelse. —

Sluttet i Blaavand den 13de Febr. 1806

L. Fogtman. Lybecker. Frederich Schilling. K. Vestesen. Testes: Laust Skaarup. Christen Jensen.

Om bjergningen oplyser et andet dokument, at kaptajnen og Knud Vestesen fik oprettet en kontrakt med den kendte Peder Thomsen i Sønderho, så denne skulle forestå bjergningen af skib og ladning.

En måned senere blev der da afholdt et nyt forhør, hvor strandfogderne, den førnævnte Jens Bakkensen samt Christen Bakkensen, Oksby, Jes Christensen, Blåvand og Niels Nielsen, Blåvand, afgav forklaring. Denne gik ud på, at kaptajn Schilling de 3 første dage efter strandingen bestilte mandskab og både til at forsøge at slæbe skibet løs og dels til at bjerge. Den første dag fik man kun noget tovværk og sejl, men intet af ladingen, og skibet lå over 1 1/4 mil fra land. Næste dag var kaptajnen selv med, da fik man en del af takkelagen, den tredie dag ligeledes, og da slæbte man skibet på

siden nærmere land, og da var styrmanden med. Men derefter overtog Peder Thomsen ledelsen.

Man bjergede nu flere fade risengryn, nogle »ledige« fade og kasser puddersukker, »brunt og hvidt, ganske vådt og for en stor del smeltet« i kasserne. Thomsen søgte da at redde så meget sukker som muligt ved at fylde nogle »slumper« over i lånte vandfade. Der var kaffebønner om bord, men da sækkene var i mange stykker, var bønnerne ikke bjergningen værd. Derimod bjergede man 47 mahogniblokke, som var med i skibet. Det ilandbragte blev kørt op i byen og forvaret i pakhuset.

Efterhånden var skibet kommet op i stranden og var blevet slået helt i stykker. Dele af det var dog bjerget. Kahyts- og køkkentøj var forsvundet. Kaptajnen og hr. Vestesen var altid tilstede ved bjergningen, også toldinspektøren var der. Han tog imod det bjergede og førte det til protokols. Der var opnoteret 102 store og små fade med risengryn, 45 kasser puddersukker, der som nævnt blev flyttet fra de vandrige kasser over i andre beholdere, hvor det lå i klumper efter at være sorteret. Det lå nu i 10 fustager, der ikke alle var fyldte. Endelig var der de 47 mahogniblokke.

De reddede dele af selve skibet - det meste af takkelagen, sejl, tovværk og en del træværk - var jo dansk ejendom. - Og så blev der holdt auktion.

H. K. Kristensen.

Kilde: Varde toldregnskaber 1806, bilag.

STUDEUDFØRSELEN OVER RIBE 1641

I Riberhus lensregnskab 1641 er der - undtagelsesvis - indført en liste over øksentolden. Den har en vis interesse, da den både angiver, hvem studehandlerne er, og hvor studene har været staldet. De magre græsøksne